

SPONGIA ABS-
terforia

316

PRO
CONFESSIO-
NE AVGVSTANA,
ΓΝΗΣΙΩΣ ΑC PROPRIE SIC
ΑΡΡΗΛΛΑΤΑ, HOC EST, IM-
peratori Carolo V. Anno 1530. Augustæ
in Comitijs exhibita.

In qua excutienda

SVB AVSPICIIS SA-
CRÖS ANCTAE TRINITATIS
PRAESIDE GEORGIO MYLIO
D. ac Professore Theologo, responsionum operam
præstare pro virili conabitur

M. IACOBVS PFLAVMIVS
*Augustanus die 18. Septemb. hora &
loco consuetis.*

F E N Æ

Typis Tobia Steinmanni. Anno 1591.

b. 8.

COMMUNION
AND THE SACRAMENT
OF THE BODY AND BLOOD
OF OUR LORD JESUS CHRIST
IN THE SUPPER

OF THE HOLY COMMUNION
AND THE SACRAMENT
OF THE BODY AND BLOOD
OF OUR LORD JESUS CHRIST
IN THE SUPPER

OF THE HOLY COMMUNION
AND THE SACRAMENT
OF THE BODY AND BLOOD
OF OUR LORD JESUS CHRIST
IN THE SUPPER

The Communion of the Holy Spirit

1. 2.

305

NUPER VERGENTE
ad occasum Sole, cum tristior paulò circa
horizontem nostrum nubecula se effun-
deret: exortus est repente quidam vesper-
tilionum strepitus, ex quorum grege pro-
gressus vnus gnauiter stridulus, cæteris
non maior: sed audacior, cum qua parte Ecclesiæ & Re-
ligionis parietes contaminaret, non statim inueniret:
Augustanæ Confessionis cepit adhærescere, conspersa in
eam fætidissima vrinæ lue, Quam arrepta ocysus sponsia,
operæ pretium me facturum puto, si extergam, & fæto-
rem tam abominabilem, ab Ecclesiæ & Religionis pu-
rioris nitore quàm longissimè propulsem.

II.

Sic autem fætet lues ista, Posteriores editionem ar-
ticulorum Augustanæ Confessionis, priori anteferen-
dam, eamq; nostrarum Ecclesiarum Confessionis autori-
tatem propriè obtinere.

III.

Prior est, quæ à summo Imperij magistratu requi-
sita; Electorum & Principum ac statuum Euangelicorum
iussu diligenter deliberata: à Luthero, & præcipuis illo-
rum temporum Theologis accuratè pensitata; acerrimo
reformatorum ordinum iudicio in comitijs publicis
Anno 1530. Augustæ exhibita, & sic à loco Augustana
appellata: symbolum esse publicum, & communis tesse-
ra debuit earum Ecclesiarum, quæ factò à Pontificijs di-
uortio, commune cum alijs hæresibus & schismatibus
sibi nihil esse voluerunt.

A

2

Posterior

IIII.

Posterior ea est, quæ partum elephantum imitata, decennio post, ab vno priuato homine, nullo iubente magistratu, Ecclesia nulla conscia, Theologo palam assentiente nemine, extra limites confessionis, in umbra atq; otio conscripta, nemini oblata, Augustam vidit nunquam: sed Vitebergæ edita est, vt iam ne nomine quidem Augustanæ gaudere, aut eo certè frui nihilo verius, quàm Ierosolymitanæ possit.

V.

Quod illam sic perminxit vespertilio, vt posteriorem editionem priori anteferendâ dicat: suspicione non caret grauiissima. Alterum etiam cum scelere coniunctum est, quod posteriorem, Confessionis nostrarum Ecclesiarum autoritatem propriè obtinere effutijt. In quo altero, quia asseruit, de quo ipsi cum Ecclesijs nostris nondum conuenit, fortè ne ea ipsa quidem, in qua stridet, Ecclesia consentit: tempori & veritati ipsi id meritò relinquimus. In priori ventilando operam nunc aliquam collocabimus.

VI.

Suspicionem mouet finis consideratio, quo duci istos necesse est, qui affirmare audent, quod ausit nemo, nisi qui frontem omnem perfricuit. Is verò est, Calvinismi speciosa incrustatio, quem quamuis secundaria editione minimè doceri, haud ignorant: quia tamen taceri eadem, hoc est, non damnari vident; magnam beneficij partem in cæco isto latibulo collocatam esse existimant, dum secundorum ventorum optatior aura aliquando aspiret.

VII.

Barda verò partim, partim dolosa atq; impudens
istorum

istorum hominum palliatio. Et qua inquit Lutherus, homines istos vel conscientia, vel religione esse putaueris, quos suæ ipsosmet pudet fidei, adeò, vt sub peregrino eam prætextu venditent. Hæc impietas geminum meretur infernum. Vnum, quod mendacio verbum DEI deprauant: alterum quod fidem ipsi suam abnegant, & quam Verbo DEI consentaneam esse gloriantur, eam profiteri non audent.

306
Epistola ad
Francfor-
tenses.

VIII.

Miram verò libri istius symbolici fortunam. Nuper reperti sunt, qui Confessionem Augustanam cum Cingliana vnã & eandem esse, nec sensu discrepare vtramq; affirmare non sunt veriti. Nunc vt Cingliana obtineat, abrogata Augustana, de surroganda aliena laboratur. Hic caudis connexæ, capitibus dissident Simsonis vulpeculæ.

Ambrosius
VVolffius.

IX.

Candidius Cinglius cum complicibus, qui se socios Confessionis Augustanæ profiteri, ingenuè olim recusarunt. Candidius & Calvinus, qui Augustanæ confessionis profitendæ in Gallia regno, libertatem olim à Rege oblatam repudians, facem eam esse dixit, qua vniuersa Gallia conflagratura sit. Candidius & Beza, qui nisi comoda admissa interpretatione, subscribere se illi posse, disertè negauit.

X.

Sed cautius Attico compendio vespertilionum hoc genus sibi consulit. Nam vt de reddendis rationibus sollicitus Aheniensis quidam, potius ne omninò redderet rationes, cogitare iussus fuit, quàm quomodo eas redderet: sic non qualis sit confessio Augustana sollicitè sibi cogitandum putant isti: sed potius vt nulla omninò sit, laborandum esse existimant.

A 3

Prima

Prima affirmationis ratio affertur, ex ipsa substitu-
Heb. 7. 18. tione, quam prioris editionis ἀθέτησις esse arguit, cum
furrogatio abrogationem: abrogatio autem, ipsa Scri-
ptura teste, vitium & defectum manifestè indicet.

XII.

Quæ nam ista dicitur substitutio? vbi, in quibus co-
mitijs, in quo conuentu? quo anno? quibus autoribus
facta? Hic magis mutus est vespertilio, quam piscis: quasi
substitutionis titulo, & malè secundum Accursium, &
pessimè secundum historicos posito, satis sit, sic esse hoc
ab ipso positum, scilicet.

XIII.

Ferat igitur opem vespertilioni Priscianus, & Sub-
stitutionem appellet, Scriptionem tempore posterior-
rem, siquidem vapulare ipsi ab omnibus Grammaticis
volupe fuerit.

XIV.

Quid ergo? Substitutio ista statim ἀθέτησις id est ab-
rogationem inferet? iam ergo commentario Euangeli-
co Ioannis, qui postremus inter Euangelicos scriptus est,
abrogati fuerint reliqui. Iam etiam antiquatum sit
oportet Ioannis Euangelium. Substitutum est enim (vt
cum vespertilione loquar) hoc est, aliquo post tempore
scriptum est Nicodemi Euangelium. Imò omnia fuerint
abrogata oportet Euangelia priora. Substituta sunt enim
hoc est, scriptionis tempore posteriora sunt Acta Pilati,
à Iuliano de Christo edita.

XV.

Iam medijs istius ratio, cum prædicato quæstionis
è diametro pugnat; Quæstio enim est, vtra editio alteri
præferenda, Vtra melior sit. Fertur autem nihilominus,
cui præfertur aliquid. Et comparatio non est in differen-
tibus

307
tibus genere: sed gradu duntaxat. Bonum igitur nihilo-
minus est, quo aliud melius est. Quod si ferri potest prior
editio, quamvis praelata posteriore: quomodo abroga-
ta eadem esse perhibebitur? Et iam non meliorem hac
posteriorem esse consequetur: sed bonam duntaxat po-
steriorem; malam autem atq; vitiosam simpliciter prio-
rem alteram.

XVI.

Accedit illud, quod qui farinae eiusdem fuerunt
cum vespertilione isto, hactenus posteriorem prioris
duntaxat declarationem esse, eodemq; nomine ab au-
tore suo scriptam fuisse asseruerunt. Sic tomorum Philip-
picorum congestor, posteriori titulum hunc praefixit, ^{T. 1. f. 39}
Iidem articuli copiosius & explicatius declarati VVor-
matiae Anno 40. &c. non mutata rerum sententia. Imò
Philippus ipse Eccio exemplarium amborum diuersita-
tem obijcienti respondit, Rerum eandem utrobique esse
sententiam. ^{T. 4. f. 646.} Et vespertilio ipse pugnat, Ex-^{Thef. 12.}
positionis causa meliorem esse priori posteriorem, & ^{14. 15.}
Orationem in melius transiisse, Rerum conditionem in-
nouatione ista nihilo deteriore factam esse. Quod si
iam declaratio abrogationi aequipollet, declarata id est,
abrogata fuit, quaecumque noui isti homines afferunt,
quia & secum ipsi, & cum alijs vera sentientibus semper
pugnant.

XVII.

Additum est rationi primae hoc corollarium, Neq;
improbante Luthero; neq; reclamantibus alijs Ecclesiae
membris, reuisionem istam articulorum factam esse.

XVIII.

Priori membro corollarij si maximè inesset veritas:
causae obtinendae momenti nihil accederet. Quia enim
publicus

publicus & vt ita loquar, Ecclesiasticus fuit liber iste homologeticus; tam non fas fuit Luthero in priuatam libri istius mutationem à quoquàm susceptam consentire; quàm fuit nefas Philippo eam, priuato ausu sulcipere.

XIX.

An verò vespertilio vnus, testes complures, exceptione omni maiores, mendacij arguet, qui Lutherum in Philippo factum istud acriter sæpe reprehendisse attestati sunt? Aut si ausus istud fuerit, an maiorem sibi, quàm tabulis & commentarijs publicis fidem iri habitum persuadebit?

XX.

Quid sibi porrò illud vult, quod mox blaterat vespertilio, vt ambiguus de mutatione illa Lutherus fuerit, & aduersus Melanchthonem expostulationem instituerit: tamen &c. Quæ hæc vertigo? quæ væcordia? vix calamus ipsi aruerat, ex eo, quod scripserat, Luthero non improbante mutationem factam esse: iam mox alterum scribit, Lutherum de ea mutatione fuisse ambiguum. Addit & tertium, Lutherum eo nomine expostulationem aduersus Melanchthonem instituisse. Aut expostulationem hoc nomine Lutherus instituit: sic non probauit eandem: aut probauit: sic expostulationem instituire non potuit: aut ambiguus fuit de ea: sic neq; approbationi, neq; expostulationi locus esse poterit.

XXI.

At nouum sibi & peregrinum omninò esse garrit vespertilio, expostulationem hoc nomine à Luthero aduersus Melanchthonem fuisse institutam. Id mirum quidem est minimè. Non enim quod est, sed quod vult, credit, teste Seneca, qui cupit errare.

Quod

XXII.

Quod Luthero exoptulanti satisfactum à Philippo esse garritur, cuius rei octennij publica quies, & silentium vsq; ad mortem indicio sit: id nugatorium est, partim quia calculus non respondet, & vix quinquennium inter publicatam mutationem, & mortem Lutheri intercessit: insuper de consilio mutationis anno vix altero ante obitum subolere Luthero potuit: partim quia silentium illud protestatione solenni, imò acri exoptulatione, de qua modò dictum, manifestè interruptum fuit.

XXIII.

Ab alijs Ecclesiæ membris reclamatum esse, quod negatur: pudore tanto, quanta veritate fieri, nimirum vtraq; nulla, certo ipso certius est.

XXIV.

Facilè hîc hostes Ecclesiæ, Pontificios, latere patior, qui in colloquio VVormatiensi primo statim mutationis factæ anno, variationem istam Confessionis, apostasiam & prioris fidei abnegationem interpretati, vtilissimi in causa quam vis fuerunt vigiles, quorum opera Ecclesia excitata, aduigilare cautius, & limites sui Pomærij diligentius obseruare cepit.

XXV.

Certè reclamatio fuit, cum Philippus ipse, & reliqui collocutores Euangelici, statim altero post factam mutationem anno, in colloquio Ratisponensi, repositis, quæ in mutatione partim variata, partim expuncta fuerant, verbis, pristinum confessionis tenorem retinere, & facto ipso in solenni conuentu Imperiali posteriorem editionem exauthorare cogerentur.

Operum
Phil. T. 4. fo.
736.

XXVI.

Certè reclamatio fuit, cum misso Cancellario Pontano,

B

tano,

tano, Illustriss. ipse Elector Saxoniae, Philippum obiurgari voluit, qui priuato ausu librum Statuum Imperij, atq; Ecclesiae publicum mutare, mutatumq; edere in publicum veritus non fuisset.

XXVII.

Certè reclamatio fuit, cum in colloquio VVormatiensi Anno 57. die 11. Sept. Philippus iterum cum alijs Theologis professus est, se pio consensu amplecti confessionem, quæ anno 1530. Imperatori Carolo V. in conuentu Augustano fuerit exhibita, & se ab ea nec discessisse, nec discessuros esse. Quæ ipsa formalia verba quarto post die itidem publicè, & postridiè rursus tertia & quarta vice ibidem fuerunt repetita. Quo ipso quoq; conuentu (vt obiter hoc adijciam) Philippus in forma quadam conciliationis controuerforum quorundam articulorum, Cingulum cum suo dogmate nominatim adhuc damnauit. Quod est à compilatore operû ipsius circa finem omissum.

XXVIII.

Certè reclamatio fuit, quod Augustus Elector annis abhinc 30. in conuocando Numburgensi conuentu ad Principes scripsit, se non agnoscere Confessionem Augustanam, nisi eam, quæ Anno 1530. Augustæ ab inclyto Electore Ioanne Saxone &c. Carolo V. oblata fuerit, in qua vt ipse educatus sit: sic eam se ad extremum vitæ halitum constanter tuiturum.

XXIX.

Certè reclamatio fuit, quod VVolfgangus Princeps Anhaltinus eodem tempore paratum se esse scripsit, ad subscribendam iterum sua manu confessionem Augustanam: verùm ita demum, si nihil in ea mutatum sit.

XXX.

Certè reclamatio fuit, dum circa idem tempus Respub.

T. 4. f. 789.

Ibidem f.
792. 799.
803.

T. 4. f. 80.

pub. Norinbergensis de variato Augustanæ Confessio-
nis prototypo grauius conquesta, ratam quidem ipsa
quoq; habere voluit iteratam Augustanæ Confessionis
subscriptionem; sed hoc protestata categoricè, vt non va-
riata huc adhiberetur: sed in prototypo solo confirma-
tio ista fieret.

XX XI.

Certè reclamatio fuit, quod Principes & Status propè
omnes Euangelici, seposita atq; exclusa editione poste-
riore, non nisi germanum illud & *γνήσιον* Confessionis Au-
gustanæ *πρωτότυπον* solenniter in illo ipso conuentu sub-
scriptione sua & sigillis confirmare voluerunt, datis ad
Imperatorem literis, quibus significabant, se in ea tan-
quam proprio Confessionis suæ symbolo constantissimè
acquiescere.

XX XII.

Vt innumera alia, quæ historiarum monumentis com-
prehensa extant, consultò hîc latere patior; certè reclama-
tio fuit, quod tres Electores, Principes 22. Comites 24.
Ciuitates Imperiales 35. & his plures etiam Status Euan-
gelici alij in Formulam Concordiæ præfati, luculenter
attestati sunt, grauissimis se consilijs duci, vt solum illud
germanum & genuinum prototypon, pro confessionis
suæ symbolo indubitato agnoscant.

XX XIII.

I nunc vespertilio, si volare nequis, & reuisioni, quam
tibi homini parum Theologo, iuridicè appellare libet,
non esse reclamatum scribe ab alijs Ecclesiæ membris.

XX XIV.

Secunda probationis ratio petitur à iudicio Ecclesiæ,
quæ priorem illam editionem propter hanc posteriorem
planè neglexerit.

XX XV.

Si abolita esset omnis superiorum temporum me-
moria, saltem id modestiæ fuisset in homine, vix ses-

B 2

quialteram

quia alteram Germaniæ Ecclesiam contemplato, percon-
tari ex vicinis, num trium iugerum latius esset Ecclesiæ
Euangelicæ pomerium. Statim autem comperisset, vnius
& alterius territorij à se peragrati ambitu, vniuersam
Ecclesiæ circumferentiam non concludi.

XXXVI.

De superioris Germaniæ Ecclesijs, certum est, ab
istis priorem editionem propter posteriorem hanc adeò
non neglectam esse, vt paucis etiam ista magnoperè, nisi
ex quo tempore exauthorata est, innotuerit.

XXXVII.

Iam ne de vlla quidem Saxonicarum omnium, ac
finitimarum Ecclesiarum constat publicè, quæ non di-
cam priorem propter hanc posteriorem neglexerit planè
hactenus, sed pari saltem autoritatis loco habendam
hanc cum priori censuerit, excepto nido vno atq; altero,
in quibus parandis sibi atq; conciliandis, vulpeculæ
Caluinisticæ eo ipso compendio vsæ primùm sunt, quod
nunc suo instituto vespertiones etiam isti prætexere
non erubescunt,

XXXVIII.

Iam in euulgandis operum D. Lutheri tomis, prior
editio adeò propter posteriorem non fuit neglecta pla-
nè: vt omissa posteriori, prior istic sola locum obtinue-
rit. In tomis verò ipsis Philippicis tantùm abest, vt prior
editio planè neglecta propter posteriorem fuerit, vt huic
illa etiam fuerit præposita.

XXXIX.

Iam quotquot in vniuersis Germaniæ] Academijs
Euangelicis iuramenta ab ijs fuerunt requisita, qui in
gradibus honorum assumendis de religione cauere iussi
fuerunt, ea editionis prioris, eius nimirum quæ Anno

1530. Carolo V. fuit exhibita, formulam hactenus re-
sonuerunt.

XL.

Quotiescunq; fide iubent in reformatis Ecclesijs
ij, quibus per impositionem manuum potestas sacri
Ministerij conceditur, eadem primæuæ confessionis for-
mula exauditur.

XLI.

Et quoties in comitijs ac conuentibus publicis con-
fessionis nostrarum Ecclesiarum fit mentio, symbolum
eius definitè atq; expressè sic proponitur, vt Augustana
confessio appelletur, quæ Augustæ, non quæ alibi scripta
est: vt ea nuncupetur, quæ est Anno 1530. publicè in
comitijs edita ac proposita: deniq; vt ea dicatur, quæ est
Imperatori Carolo V. exhibita.

XLII.

Huius expressæ conditioni Sanctio illa, quam vo-
cant, Pacificationis religiosæ innititur: huic de libertate
cauet: hanc publica autoritate omnibus in Imperio lici-
tam facit: vt pacis bono cum religione ipsa insidiari vi-
deantur, qui istam confessionem quoquo modo nobis
exauthorare satagunt.

XLIII.

Inunc iterum vespertilio, & ne te sine litera vna ger-
manicè volitare pateat, editionem priorem propter po-
steriorem neglectam planè esse, mentiri desine.

XLIV.

At latuit, inquit ille, germanici sermonis exemplum
ad nostra vsq; tempora, donec ex Moguntino Cartophy-
lacio repetitum demum est. Latinum autem auertum in
Hispaniam, ne nunc quidem omnino, vt exhibitum est,
apud nos habetur.

B 3

Latuit

320

XLV.

Latuit *αὐτόγραφοι*: sed non latuerunt omnia illius prototypi exemplaria: in quorum certio- rem fidem collationis ergò illud ex archiuis Imperij (quæ iste Cartophylacium Moguntinum appellat) requisitum fuit.

XLVI.

Quàm iste verò præclarè beat Ecclesias Euangelicas, qui Latinæ Confessionis omninò, uti exhibita est, ne nunc quidem apud nos haberi exemplar vllum asserit? idq; in Hispaniam auctum inquit; quod alius quidam fanaticus Pruxellis depositum retineri scribit.

XLVII.

Vt huius mendacij vanitas magis pateat, testem contrariæ sententiæ produco Andream Fabricium, Leodium illum, quem nihil in fauorem nostræ partis scripsisse, religio pontificia arguit, cuius ille acerrimus propugnator fuit. Eius in præmonitione operi suo, quod Harmoniam Confessionis Augustanæ inscribit, hæc sunt verba: Primo loco Confessionem ipsam, non mutilatam, non arrosam, non interpolatam: sed integram, de verbo ad verbum, ex prototypo, quod Carolo V. Cæsari oblatum fuit, descriptam collocamus. Id verò aliud non est, quàm quod hodiè Formulæ concordiæ inserto, ad amissim vnde- quaq; respondet.

XLVIII.

Iam cum Vitebergæ Anno 1531. primum promulgaretur typis Georgij Rhau Confessio Augustana, disertè professi sunt editionis illius autores in præfatione, se emittere probè & diligenter descriptam Confessionem, ex exemplari bonæ fidei.

XLIX.

Quid ni verò fungos planè ac stipites facit heroas illos

illos Confessores vespertilio iste, qui ita oscitanter in
causa grauiſſima res administrarint ſuas, vt ne quidem
exemplum apud ſe ſuperesse curarint Confessionis eius,
quam extremo cum vitæ ac fortunarum discrimine Im-
peratori obtulerant. L.

Tandem odium Melanchthonis, infamiam ac super-
ſtitionem interpretatur vespertilio, ſi de reuocanda prio-
re editione laboretur.

L I.

Hæc omnia ex more ſuo facit iſtud genus hominum.
Latibula excutiuntur, quibus iſti Caluiniſmum ſuum ab-
dere ac celare ſatagunt: hæc illi confestim in Philippi
odium fieri dicunt. Hæreſis Sacramentaria detegitur:
hic illi vt canes rabioſi in conuitia vertuntur. Nouationi-
bus valere iuſſis, auita confessione & receptis moribus
ſtandum eſſe docetur. Iſti ſuperſtitiones ſtatim occinunt.
Sed præterea nihil interim de tribus capellis.

L II.

Tertia & præcipua ratio ſumitur à reipſa ſeu expoſitio-
nis comparatione. Nam quemadmodum ſecundo mox ar-
ticulo, loco descriptionis qualiscunq; bona definitio pec-
cati originalis inſerta ſit: ita in alijs quoq; articulis, vſum
rerum & aduerſariorum improbitatem docuiſſe acutius
loqui. Quò factum ſit vt in melius tranſierit oratio. Quod
& longum ſit in omnibus oſtendere: & parti iſti non in-
cumbat.

L III.

Bella verò *ὑποκρίσεως*, plenis buccis demonstrationes
Achilleas promittere: atq; ad rem ac neruum ipſum vbi
peruentum eſt, præteritionibus vti, & tranſlationes præ-
tendere, id eſt, eos ſcurras imitari, qui ſaltuum ſpecta-
cula profeſſi, & ea ex ſpectatoribus fulcitati, vbi annuen-
tes illos audiunt, ex circo digreſſi, ipſosmet ſaltus iſtos
præſtare iubent.

Fungamur

322

LIV.

Fungamur ergo nos delegato munere, & exemplis aliquot testatum faciamus, quomodo in melius transierit oratio, & nunc conditio rerum melior sit facta in editione posteriore.

LV.

Articulo quarto fusius quidem traditur doctrina Iustificationis in posteriore editione, quam in priori. Sed ibi error ille fædus ingeritur de Euangelio arguente peccata, qui neq; tolerari, neq; dissimulari in libro isto symbolico à rectè credentibus potest.

LVI.

Articulo quinto præterquam quod idem Coccyus de Euangelio prædicante pænitentiam & arguente peccata ingeminatur: de fidei donatione sine Spiritu sancto, & reliquis virtutibus facta, ita intricatè istic disseritur, ut neq; lector satis istic sese expedire queat: & Pontificijs cauillandi, & manifestas antilogias nostris Ecclesijs obijciendi ansa fuerit præbita. Cuius articuli quàm fæda sit commissa deprauatio in mutatione: testis est Operum Lutheri tomus nonus fol. 306. b.

LVII.

In articulum X. tam turpis ac fæda irrepsit deprauatio, ut stante hac, Confessio ista ne quidem amplius sit, quod dicitur. Nam cum confessioni veræ ac genuinæ is sit expressè scopus propositus, Ecclesiæ orthodoxæ doctrinam non à Pontificia tantum lue: sed Sacramentario etiam cæno quàm planissimè seiungere: spuria illa bis sic inflexit sermonem, ut quamuis hæresin Sacramentariam apertè ipsa non approbet: verborum tamen ambiguitate, optatum toti sentinæ Sacramentariæ latibulum præbeat. Quæ quidem sola deprauatio est illa Helena seu Dalila,

Delila, quam depereuntes Cryptocaluinistæ, patrocini-
nio sibi comparant, vt furtim sese ingerere in Ecclesias re-
formatas queant.

LVIII.

Articulus XVIII. diuersis in locis infartum habet
errorem *συγγεγίας*, quem confessio genuina adeò non
agnoscit, vt disertis verbis eidem contradicat.

LIX.

Compendio tota res expediri potest:

Prior puram Euangelij doctrinam proponit: poste-
rior, errorum diuersa latibua continet.

Prior plana est & aperta: posterior non paucis in-
uolucris passim scatet.

Prior lucem minimè fugiens, mascula animositate,
quod sentit, profiteretur: Posterior trepida est, & effami-
natè non rarò cespitat.

Prior in faciem contradicentes arguit: Posterior
quandoq; palpum facit.

Prior Lutherum cum suis scriptis Præceptorem &
interpretem agnoscit: Posterior à tramite isto haud ob-
scure in multis defleçtit.

Prior ingenua est, nemini adulatur, pro socio non
agnoscit, nisi qui errores manifestos abdicat: Poste-
rior, in quorumuis sese fraternitatem adulando insi-
nuat.

Prior assensum à nemine emendicat, sed liberum
cuius in vtramq; partem iudicium relinquit: Posterior
contrarijs studijs passim occupata visitur. Hactenus pars
disputationis aduersariæ prior *καλοσηδασική*.

LX.

Nunc in contrariam sese partem vertit vespertilio,
aduersæ sententiæ argumenta refutaturus, Talia autem

C

format

312

format, qualia sibi solutum non putat fore difficilia. Eorum primum sic habet, Sunt qui opinantur, ut semel exhibiti sunt articuli, immutabiles eos factos esse; rationemque addunt, Quod symbola Ecclesiae mutari aut augeri non possint.

LXI.

Sic nemo sanus, opinor, unquam argumentatus est. Verum sic habet orthodoxa ratio, Quod ab Ecclesia Symboli loco constitutum est, ab uno aut paucis priuatis mutari non debet aut potest. Confessio Augustana commune est Ecclesiae symbolum. Igitur ab uno quopiam aut paucis mutari non debuit. In hoc syllogismo quod secundum quid dicitur, simpliciter enuntiat vel pertilio, id est, quod uni vel paucis immutabile appellatur, ἀπλῶς & in uniuersum immutabile ille appellat,

LXII.

Auget mox paralogismum istum barda altera sophistica, confusione plurium quaestionum scilicet. Nam a mutatione, quae qualitatis est, ad auctiorem progreditur, quae ad quantitatem pertinet. Cuius utriusque in hoc genere diuersissima ratio est.

LXIII.

Nouis orientibus certaminibus, fas est Ecclesiae, antiquiorum temporum symbolis, quae posteris sunt communia cum maioribus, novas appendices subnectere, quibus definiantur ea, quae nuper controuersa esse ceperunt. At non fas est, mutare eas Confessiones, quas fidei suae symbola esse immota antiquitas voluit.

LXIV.

Exemplo res fiet manifesta. Fidei confessio edita in Synodo Nicena, commune & immutabile fuit Ecclesiae symbolum

323
symbolum, quod priuato mutare nemini fuit licitum.
At cum posteris temporibus nouam de Spiritu sancto
hæresin inueheret Macedonius & Pneumatomachi; Con-
stantinopolitana Synodus prima Ecclesiæ Catholicæ sta-
tum repræsentans non mutare quidem Symbolum Nice-
num potuit: sed propter nouã exortam hæresin, potesta-
tem liberrimam habuit, addendi eam appendicem,
quæ nouæ hæresi opposita fuit, Spiritum Sanctum
esse Dominum uiuificantem, qui ex Patre & Filio pro-
cedat, qui cum Patre & Filio simul adoretur & glorifi-
cetur.

LXV.

Diuersum utrobique in Augustanæ Confessionis sym-
bolo mutando usu venit. Nam & quod totius Ecclesiæ
symbolum fuit, id vnus quispiam pro suo arbitrio mutan-
dum suscepit: & non nouarum hæresium refutationes,
priori Confessionis formulæ addidit: sed ea, quæ de
fide sua Ecclesia communi voce ad omnem posteritatem
profiteri voluit, priuatus quidam in sua Ecclesia variare
non exhorruit.

LXVI.

Pergit de autoritate Confessionis Augustanæ dispu-
tare vespertilio, idque comparatè: sed ita disputare, ut
compendio potuisset rem omnem absoluere, nimirum se
dixisset, Nullius momenti esse librum istum symbolicum
atque ad Anticyras relegandum. Hanc enim illi intus men-
tem stare, iurare ausit, qui probè animum aduertit.

LXVII.

Primum libri istius autoritatem cum veteribus sym-
bolis æquari posse negat: quia illa, vniuersalis Eccle-
siæ: liber iste, particularis duntaxat Ecclesiæ sit Con-
fessio.

C 2

Esto

LXVIII.

Esto fanè vtrumq; , quod pugnat (Diuersum enim quod sciam , Orthodoxus nemo sensit vnquam) Non tamen obtinet vespertilio , quod intendit , nimirum fas esse cuiquam priuatim mutare , quod publicè semel Ecclesia , saltem particularis , de fide sua professa est. Ratio est , Quia vnus fides , non est omnium aut multorum fides : Et alienæ fidei dominari nemo potest : sed in suo cuiusq; arbitrio est fidei , quam edere vult , professio.

LXIX.

Et tam interest priuatæ cuiusq; Ecclesiæ seorsim , vt immota aliunde sua constet confessio: quàm publicè vniuersalis Ecclesiæ interest , ne symbola ista communia detrimenti aliquid aliunde accipiant. Communis enim veterum Symbolorum confessio , specialibus istis Symbolis , determinatè magis ad Ecclesias particulares pro re nata atq; vsu temporum astringitur.

LXX.

Deinde vetera symbola scripta esse dicit vespertilio ab Ecclesijs constitutis , & opposita nouatoribus. Augustanam confessionem scriptam esse ait ab Ecclesia disiecta & eluctante è tenebris : & oppositam esse erroribus inueteratis , & titulum Ecclesiæ præ se ferentibus.

LXXI.

Esto iterum , quod stridet vespertilio : an proin sequetur , homini vni in causa publica confessionis , fas esse mutare , suopte iudicio , quod tota Ecclesia simbolo sibi immoto constituit ? Suam igitur confessionem scribere , imò iterum atq; iterum scribere Philippus potuit , si ita omninò ipsi libuit , Augustanam autem aliam confessionem

nem scribere, nouum Ecclesiæ symbolum concipere, nisi ab Ecclesia ipsa iussus, nullo modo potuit.

LXXII.

Quid verò ad confessionis edendæ negotium, aut symbolum eius constituendum, Ecclesiæ vel constitutæ, vel disiectæ ratio? Miserrimè erat disiecta, imò vix dum colligi cepta, Ecclesia Christi, dum ad prædicandum Euangelium in orbem terræ digressuri essent Apostoli. An hoc obstare potuit, quo minus symbolum illi, quod dicitur Apostolicum constituerent?

LXXIII.

Penè vnus in toto orbe Christiano ex confessoribus orthodoxis supererat Athanasius, quem Arriana lues non infecerat, isq; & profugus atq; exul, & ab Arrianis in Ecclesia rerum potentibus condemnatus. An hoc prohibere potuit, quin symbolum ille fidei orthodoxam in Ecclesia constitueret?

LXXIV.

An Heluetij cum 4. ciuitatibus tempore comitorum Augustanorum Anno 30. non itidem suam confessionem conscripserunt? An Gallicana Ecclesia, quamuis in ruderibus planè constituta, superioribus annis non itidem confessionis suæ symbolum edidit?

LXXV.

Sed nescit, quid blateret vespertilio: & dum vellere ipsi confessionem Augustanam vnice est propositum, quiduis in contumeliam ipsius arripit. Quale illud cum primis est, quod eam tum demum eluctantem è tenebris constituit.

LXXVI.

Poterat simpliciter dicere, si animi sensum expromere voluisset, quod Neostadiani Calvinistæ dicunt,

C 3

Rudiorum

3278

Rudiores adhuc fuisse Ecclesiam : poterat dicere, quod Ambrosius V Volfius scribit, Aberroribus non satis purgatam fuisse Ecclesiam. Sed meminisse interim oportebat, graue futurum esse vespertilioni, Erroris cuiusquam conuincere Ecclesiam reformatam ab eo tempore, quo Confessio ista primum fuit edita. Quæ ergo temeritas est, Ecclesiam in virgineo quasi flore constitutam tam fædis criminationibus polluere? Et cui homini aut Doctori parcat iste spiritus, qui in Ecclesiam vniuersam non veretur adeò esse iniurius?

LXXVII.

Iam istud consideret, quisquis fauet veritati. Totis annis 13. immenso studio in repurganda Ecclesia iam tum laboratum fuit: Vniuersa penè Europa scriptis Doctorum Euangelicorum repleta fuit. Accessit Zelus sanctissimus quo animi hominum tunc in negotio cognoscendæ veritatis fuerunt occupati: Taceo disputationes, conuentus, colloquia, comitia, in quibus acerrimè causa religionis agitata fuit, quæ tot isto seculo, tamq; solennia fuerunt habita, quam vix vidit postera aut videbit etiam omnis ætas. Latere patior pericula, cum quibus Confessio ista, tunc publicè edenda, coniuncta fuit. Iam belli isti vespertiones eluctantem demum è tenebris Ecclesiam istam faciunt; vt sic ruditatis & impuritatis luem isti affricent, quæ puritatis & splendoris exemplum vniuersæ orthodoxæ posteritati meritò futura est.

LXXVIII.

Quod inueteratis erroribus oppositam fuisse Confessionem dicit, quid hoc ad rhombum? Vsu equidem inueterati fuerant: sed quoad agnitionem & iudicium, recentes erant. Aerem igitur rursus ferit vespertilio.

Vetera

LXXXIX.

Vetera symbola scripta esse, porrò dicit, post deliberationes, & munita esse anathematismis: Augustanam Confessionem scriptam esse subito, ad deliberandum, à supplicibus, cum manifesta conditione explicandi ea, quæ visa fuerint obscuriora.

LXXXX.

Esto iterum, quod hîc effudit vespertilio. Num hinc confectaneum erit, In Ecclesiæ publicum depositum, ius esse priuato cuiquam posse? Nihilò magis hoc sequitur, quàm si conscientia duci vespertilionem colligas, quia heri in balneo fuerit.

LXXXI.

At tot mendacia hîc de Confessione nostra dixit vespertilio, vel cauilla certè & paralogismos effudit, quorum membra in Thesi ista posuit.

LXXXII.

Subitò, & sine deliberatione, scriptam esse Confessionem dicit. Hîc mendax & vanus est vespertilio. Ut alias Ecclesias taceam, Elector Saxo, priusquam ditio-
ne sua egrederetur, primo statim vere, literis Torgauia
datis ad Theologos Vitebergenses, seriò mandarât, vt
sepositis omnibus alijs negotijs, de certa quadam Con-
fessionis forma deliberent, quam scripto comprehen-
sam, statim ad se Torgauiam ulterius istic deliberandam
ponderandamq; afferrent.

Hist. Aug.
Conf. fol.
108.

LXXXIII.

Deliberatione inter Theologos Vitebergæ habita
Luthero datum fuit à Theologis hoc negotij, vt summam
Confessionis capitibus aliquot comprehenderet. Con-
scripti sunt ergo ab ipso articuli XVII. quibus summa
Confessionis comprehensa fuit, quos secum ad Co-
mitia

Luth. T. 3. f.
14. Chytr.
hist. f. 21.

mitia Augustana Elector abstulit. Hoc scriptum Lutheri archetypus fuit Confessionis Augustanae, quod & ordo ipse, & res & verba utriusque scripti aperte monstrant.

LXXXIV.

In præf. Tomi prim. operum.
Iam testis est Philippus, cum negotium concipiendae confessionis in ipsis Comitibus tandem in frequenti Evangelicorum conventu tractaretur, praesentibus Principibus & alijs gubernatoribus rerum publicarum, & Theologis disputatum esse ordine de singulis capitibus.

LXXXV.

Iam anathematismis munita esse inquit vetera illa Symbola. Quænam? Num Apostolicum? Vacat. Num Nicenum? Vacat. Athanasianum mixti quiddam habet. Quid igitur blaterat vespertilio?

LXXXVI.

Quid verò, si maximè ita haberent illa vetera? Num ratio esse nulla potuit, cur in nostrae confessionis symbolo anathematismi essent omitti?

LXXXVII.

Iam si omitti essent, num ideo fas foret statim privato cuiquam in eam inuolare, & pro libitu eam hinc inde mutare?

LXXXVIII.

An verò caecutire vespertilionem dicemus poitus, qui anathematismos in confessione ut minimum undecim locis, & sic maxima articulorum parte expressos non viderit?

LXXXIX.

Imò, quid est quod peius vespertilionem habeat, cum calua sua cohorte, quam quod articulo decimo, improbara

improbata secus docentium hæresi, ita interclusum est latibulum Sacramentarijs, ut hoc vno saltem nomine cane peius angueq; Confessionem Augustanam oderint.

X C.

Quod ad deliberandum propositam, hoc est, quod ad tempus, ut alij loquebantur Sacramentarij, scriptam esse Confessionem dicit, id & cum toto instituto pugnat: & Confessionem ipsam nomine suo spoliat.

X C I.

Atqui disertè testati sunt confessores, In symbolo isto nihil inesse, quod discrepet à Scripturis, vel ab Ecclesia Catholica: In articulis istis confessionem suam extare, cuius latiore informationem iuxta Scripturas exhibere parati essent. Imò Elector Saxo confessionem Cæsari exhibens dixit, se ne latum quidem vnguem inde discessurum, quicquid eueniat.

X C I I.

Addit, à supplicibus fuisse scriptam. Non ausus fuit scribere, quod sensit, vespertilio. Timidissimos enim volebat appellare, quos Neostadiani Sacramentarij appellare non erubescunt. Furit vespertilio, si officia carpit, quæ magistratui præstantur à subditis. Si hæc obsequia fidei ac religioni obstare putat, desipit. Iniquus est, si ex vnius fortè infirmitate iudicare omnes non erubescit. Cæcutit planè & surdescit, si de fortissimorum heroum, ELECTORIS SAXONIS, GEORGII Marchionis Brandeburgici, ERNESTI Luneburgici, VVOLF-
GANGI ANHALDINI, optimorum non confessorum tantum, sed verorum Christi Martyrum constantia nihil dum cognouit. Proiecti pudoris & extremæ impietatis est, si cognita istorum heroum facta vel obli-
D uione

uione sepelire, vel criminibus confictis conspurcare non veretur.

XCIII.

Quæ de conditione explicandi obscuriora adducuntur: nullius in hac re valoris sunt. Impleta est enim hæc conditio, edita quàm primùm in lucem Apologia. In qua quicquid non habetur expressum, non declarandæ, sed deprauandæ confessioni inuentum & excogitatum esse, nemo intelligens est, qui nesciat.

XCIV.

Quod mutationem in locutionibus, non autem in rebus, susceptam esse tandem obstrepit: responso amplius non dignamur. Diuersum enim suprâ demonstratum: diuersum lippis & tonsoribus in hac causa notam est.

XCV.

Transmittimus illud etiam, quo consilio, & in cuius gratiam mutatio illa suscepta sit: imò verò vt res ipsa pro nobis loquatur, libenter potius permittimus. Nam vt pijs defunctorum manibus parcatur, quantum in nobis est, & ipsi studemus, & alijs autores libenter existimus.

XCVI.

Si pro defunctis, agendum sit cum viuis, duobus problematibus rem omnem finiturus, ex vespertilionem duo quæro.

I. P R O B L E M A.

An vlla sit iuramenti formula quæ Doctōrandis proponi solet in Academijs Euangelicis alia, quàm hæc: Ego promitto Deo aeterno patri Domini

317 8
Domini nostri Iesu Christi &c. me Deo iuuante
fideliter seruiturum esse in Ecclesia, &c. & con-
stanter defensurum esse symbola, Apostolicum,
Nicenum & Athanasianum, & perseueraturum
esse in consensu doctrinae, comprehensa in Confessio-
ne Augustana qua exhibitae est Imperatori,
Anno 1530.

II. PROBLEMA.

An fidei satis bonus sit, qui publicè presti-
to hoc iuramento, Confessionem illam ipsam
Augustanam postea impugnare, & aliam huic
preferre non erubescit?

F I N I S.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

N° 2278

ULB Halle 3
003 919 064

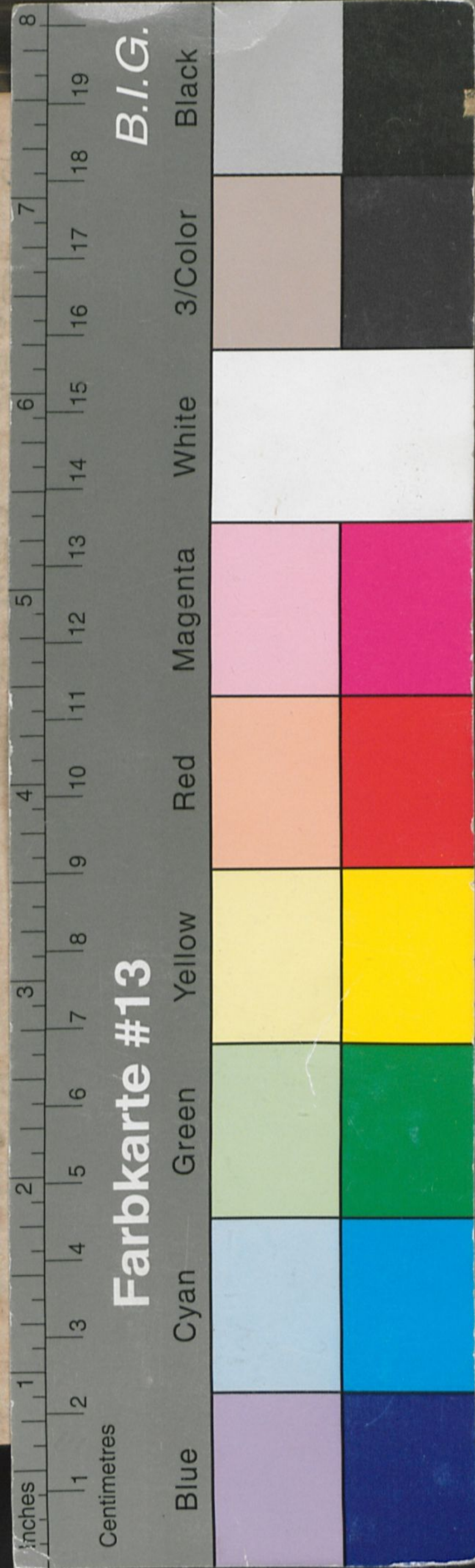

Sb.

ND 17 = 00

SPONGIA ABS-
terforia

316

PRO
CONFESSIO

NE AVGVSTANA,
ΓΝΗΣΙΩΣ ΑC PROPRIE SIC
ΑΡΡΕΛΛΑΤΑ, ΗΟC ΕΣΤ, ΙΜ-
peratori Carolo V. Anno 1530. Augustæ
in Comitijs exhibita.

In qua excutienda

S V B A V S P I C I I S S A-
C R O S A N C T A E T R I N I T A T I S
P R A E S I D E G E O R G I O M Y L I O
D. ac Professore Theologo, responsionum operam
præstare pro virili conabitur

M. I A C O B V S P F L A V M I V S
*Augustanus die 18. Septemb. hora &
loco consuetus.*

F E N Æ
Typis Tobia Steinmanni. Anno 1591.

b. 8.